

VIVERE & INTELLIGERE

**WYBRANE PRACE
PIOTRA LENARTOWICZA SJ
WYDANE Z OKAZJI 75-LECIA JEGO URODZIN**

**Redaktor
Jolanta Koszteyn**

**Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna *Ignatianum*
Wydawnictwo WAM**

KRAKÓW 2009

SPIS TREŚCI - CONTENTS

Roman DAROWSKI SJ – Piotr Lenartowicz SJ: Biografia – Filozofia – Bibliografia (<i>Piotr Lenartowicz SJ: Biography – Philosophy – Bibliography</i>)	
Biografia (<i>Biography</i>).....	9
Działalność naukowa (<i>Research activity</i>).....	11
Bibliografia (<i>Bibliography</i>)	20
Zbigniew WRÓBLEWSKI – Rozmowa z Piotrem Lenartowiczem SJ (<i>Interview with Piotr Lenartowicz SJ</i>).....	26
FILOZOFICZNE PROBLEMY DYNAMIKI FORM ŻYWYCH (<i>PHILOSOPHICAL PROBLEMS CONCERNING THE DYNAMISMS OF LIVING FORMS</i>) – wybrane prace (<i>selected papers</i>).....	61-379
Pojęcie całości i przyczyny w dziejach embriologii	61
<i>The concept of cause and the whole in the history of embryology (Abstract)</i>	99
Mitologia programu genetycznego DNA (<i>The myth of the DNA genetic program</i>).....	101
Całościowość procesu życiowego na poziomie molekularnym (<i>Integration of biological processes on the molecular level</i>).....	115
Sens i zakres pojęcia informacji genetycznej (<i>The sens and the range the genetic information concept</i>).....	133
Totipotencjalność – kluczowe pojęcie biologii rozwoju (<i>Totipotentiality – the key concept of developmental biology</i>).....	145
Dyskusja po referacie P. Lenartowicza (<i>Discussion following the lecture of P. Lenartowicz</i>).....	172
Fundamental patterns of biochemical integration (<i>Podstawowe schematy integracji biochemicznej</i>)	177
Molecular codes and signals (<i>Szyfry i sygnały molekularne</i>).....	189

Rozwój i postęp w świetle empirii biologicznej (<i>Development and progress in the light of biological phenomena</i>).....	197
Zjawisko biologiczne a pojęcie racjonalności – spór o genezę pojęć teleologicznych (<i>Biological phenomena and the concept of rational activity – the controversy over the genesis of teleological concepts</i>)	211
Are we fully shaped and determined by our genes? (<i>Czy geny nas całkowicie kształtują i determinują</i>)	223
Biological adaptation: dependence or independence from environment?	233
<i>Adaptacja biologiczna: zależność czy niezależność od środowiska</i> (Streszczenie)	255
Substance and cognition of biological phenomena	261
<i>Substancja i poznawanie zjawisk biologicznych</i> (Streszczenie)	273
On some problems concerning observations of biological systems (<i>Opewnych problemach związanych z obserwacją form żywych</i>)	275
Trzy koncepcje dynamiki biologicznej: arystotelesowska, neodarwinowska, inteligentnego projektu (<i>Three concepts of biological dynamism: Aristotelian, neo-Darwinian, Intelligent Design</i>).....	285
Wyjściowe przesłanki teorii życia biologicznego	305
<i>Initial premises of the theory of biological life</i> (Abstract)	315
Czy istnieją „dusze” roślin i zwierząt, a jeśli tak, to skąd się one biorą? (<i>Do vegetative and animal souls really exist, and if so, where do they come from?</i>)	317
Celowość dynamiki biologicznej a bezkierunkowość w ewolucjonizmie darwinowskim	337
<i>The purposefulness of biological dynamism and the purposelessness in Darwinian evolutionism</i> (Abstract).....	354
Struktura ontyczna bytu żywego w arystotelizmie	355
<i>Ontic structure of a living being in Aristotelism</i> (Abstract)	378
FILOZOFICZNE PROBLEMY REKONSTRUKCJI PALEO-BIOLOGICZNYCH (<i>PHILOSOPHICAL PROBLEMS CONCERNING THE PALEOBIOLOGICAL RECONSTRUCTION</i>) – wybrane artykuły (<i>selected papers</i>).....	383-527
O wczesnych stadiach ewolucji człowiekowatych (<i>On the early stages of hominid evolution</i>)	383
Problem rekonstrukcji wczesnych człowiekowatych (<i>The problem of early hominid reconstruction</i>).....	417

„Stawanie się człowiekiem” – Polemika z artykułem Jerzego Strojnowskiego („ <i>Becoming of man</i> ” – <i>Polemic with Jerzy Strojnowski</i>).....	437
Fossil hominids – an empirical premise of the descriptive definition of <i>Homo sapiens</i>	447
<i>Hominidy plio/plejstoceny – empiryczny element opisowej definicji Homo sapiens</i> (Streszczenie)	470
O starożytności „człowieczeństwa”.....	479
<i>On the antiquity of human behavior</i> (Abstract).....	497
Allometria – zasada i narzędzie rekonstrukcji paleontologicznych	499
<i>Allometry – the principle and the intellectual tool of paleontological reconstruction</i> (Abstract).....	519
Scenariusze darwinizmu a rekonstrukcje szczątków praczłowieka (<i>Darwinian scenarios and the reconstruction of the remains of early man</i>).....	511
FILOZOFICZNE PROBLEMY POZNANIA CZYLI ORIENTACJI W RZECZYWISTOŚCI (<i>PHILOSOPHICAL PROBLEMS OF COGNITION THAT IS ORIENTATION IN REALITY</i>) – wybrane artykuły (<i>selected papers</i>).....	531-812
Analiza pojęcia wycelowania zewnętrznego	531
<i>An analysis of the concept of extrinsic finality</i> (Abstract).....	541
Wiarygodność twierdzeń przyrodniczych (<i>Credibility of scientific statements</i>).....	543
Ewolucja dylematu (<i>Evolution of a dilemma</i>).....	563
Ks. Michał Heller – <i>Post scriptum</i> do dylematu (<i>Post scriptum to dilemma</i>).....	567
O „cudach” probabilistycznych, czyli fakt selekcji i odmowa poznania tego faktu	569
<i>Probabilistic „miracles” or the fact of selection and the negation of this fact</i> (Abstract).....	609
O zgubnym wpływie filozofii na nauki biologiczne (<i>The pernicious influence of philosophy on the biological sciences</i>)	611
Racjonalność ducha, czy racjonalność życia? (<i>Rationality of mind or rationality of life?</i>)	623
The body-mind dichotomy: a problem or artifact?	631
<i>Problem „psychofizyczny”: zagadka czy artefakt?</i> (Streszczenie)	653
Substancja i poznanie a filozofia nauki (<i>Substance and cognition vs the philosophy of science</i>)	659

O terminach opisujących przekaz informacji pomiędzy organizmami	665
<i>On the informational biological processes and the terminology of their description (Abstract)</i>	683
On the descriptive terminology of the information transfer between organisms	685
<i>Terminologia opisu przekazywania informacji pomiędzy organizmami (Streszczenie)</i>	715
Rola zjawisk zintegrowanych w argumentacji za istnieniem Stwórcy (<i>Integrated phenomena and the arguments for the existence of the Creator</i>)	719
Scjentyzm – pozytywy i negatywy (<i>Scientism – for and against</i>)	737
Integracja dynamiki biologicznej a drzewa rodowe istot żywych (<i>Biological integration and phylogenetic trees</i>)	747
On Paley, <i>epagogé</i> , technical mind and <i>a fortiori</i> argumentation	761
<i>O Paleyu, epagogé, zmyśle technicznym i argumentacji a fortiori (Streszczenie)</i>	784
Wiedza przyrodnicza – nauka – religia a spór pomiędzy monizmem i pluralizmem bytowym (<i>Biological knowledge – science – religion and the monism/pluralism controversy</i>)	789
Pokusa „Inteligentnego Projektu” (<i>Temptation of the „Intelligent Design”</i>)	805
Indeks przedmiotowy	813
Subject index	823